

DOKAZOVÁNÍ V CIVILNÍM PROCESU

Dokazování je procesním právem (OSŘ) upravený postup, jehož prostřednictvím soud zjišťuje skutečnosti významné pro rozhodnutí. Je upraveno v převážně v §§ 120 – 136 OSŘ, především pro oblast sporného řízení.

(**pojmy** - *hodnocení důkazů*, *skutková zjištění soudu*, *právní posouzení zjištěných skutečností*; též *skutkový stav*, *objektivní pravda*)

Jednotlivé **fáze dokazování** (§ 120), realizované především na základě účastnické povinnosti tvrzení a povinnosti navrhnout důkazy:

- navrhování důkazů,
- obstarávání důkazů,
- provádění důkazů,
- hodnocení důkazů.

V nesporném řízení a dalších vyjmenovaných druzích řízení je důkazní iniciativa podstatnou měrou přesunuta na soud (§ 120 odst. 2).

Soud může tuto iniciativu převzít – výjimečně – i ve sporném řízení (§ 120 odst. 3). Může též vzít za prokázána shodná tvrzení stran (§ 120 odst. 4).

Výluky z dokazování – notoriety, právní předpisy (§§ 121), částečnou výlukou je i šetření povinnosti mlčenlivosti (§ 124).

Další důležitá obecná ustanovení pro dokazování: provádí se při jednání (zásada přímosti, ústnosti), výjimečně dožádaným soudem (zásada hospodárnosti) - § 122, účastníci mají právo se v každé fázi řízení (dokazování) vyjádřit (§ 123).

Důkazní prostředky (§ 125) jsou zákonem stanovené *způsoby* (formy), kterými se provádějí konkrétní **důkazy**. Výčet důkazních prostředků v § 125 je otevřený, lze využít i jiných neuvedených důkazních prostředků (audiovizuálních, z trestního řízení – rekonstrukce škodné události atd.).

Zákonem upravené důkazní prostředky:

- 1) **výslech svědka (§ 126)** – klíčový význam, bezprostředně prováděný důkaz, povinnost svědčit (s možností odmítnout výpověď), poučení o trestních následcích křivé výpovědi, podrobná zákonná úprava průběhu provádění důkazu;
- 2) **znalecký posudek (§ 127)** – užívá se, je-li nutné posouzení rozhodných skutečností za pomoci odborných znalostí (zásadně je ústní, ale v praxi obvykle písemný, přezkum znaleckým ústavem, povinnosti třetích osob, pouhé odborné vyjádření znalce v jednoduchých skutkových situacích);
- 3) **zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob (§ 128)** – povinnost je podat, podmínky odmítnutí obdobně jako u svědka;
- 4) **důkaz listinou (§ 129)** – čtením nebo sdělením obsahu, ediční (vydávací) povinnost účastníků (též třetích osob), listiny – *veřejné* (vydané orgánem státu nebo autorizovanou osobou, např. notářský zápis, v rámci jejich oprávnění) a *soukromé* (ostatní);
- 5) **ohledání (§ 130)** – významný důkazní prostředek s bezprostředním poznáním předmětu nebo místa, u předmětu opět ediční povinnost;
- 6) **výslech účastníka (§ 131)** – jen podpůrný důkazní prostředek, i když mají všechny prostředky stejnou důkazní sílu; vázán na nezbytnost provedení a souhlas účastníka.

Hodnocení důkazů (§ 132) – je myšlenkovým procesem soudce, vyjádřeným v odůvodnění rozhodnutí, při němž se hodnotí důkazy (a dospívá se tedy k důkazním zjištěním) jednotlivě i ve vzájemných souvislostech.

Důkazy soud hodnotí i průběžně, aby mohl mezitímně rozhodnout, které důkazy je ještě třeba provést.

K hodnocení důkazů napomáhá konstrukce **důkazního břemene**, upraveného ve výchozí podobě v § 101 OSŘ (povinnost či břemeno účastníků tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhopat k nim důkazy), působícího dále v řízení („přesuny“ důkazního břemene), zejména za stavu, při němž určitá skutečnost zůstane neobjasněna – stav *non liquet*; pak neunesse d.b. ten účastník, který jím byl více zatížen

(žalobce, ale d.b. vyplývá též z hmotného práva - žalovaný se zproští odpovědnosti, prokáže-li, že škodu nezavinil - § 420 odst. 3 OZ).

Zákonná ustanovení redukující dokazování :

- **§ 133 – vyvratitelná domněnka ohledně určité skutečnosti** (připouští důkaz opaku, konkrétně viz např. domněnka otcovství v ZR);
- **§ 133a – vyvratitelná domněnka diskriminace** (ve vypočtených oblastech);
- **§ 133b – ohledání vzorku zboží** („statistická přejímka“);
- **§ 134 – vyvratitelná domněnka pravdivosti veřejné listiny;**
- **§ 135 – u předběžné otázky (1) vázanost rozhodnutím (soudním, správním) o spáchání deliktu, o osobním stavu; (2) z ostatních rozhodnutí o prejudici soud „vychází“** (nejsou striktně závazná, ale...);
- **§ 136 – úvaha soudu** (lze-li výši nároku zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo vůbec ne; není zcela „volná“).